

حاج شیخ اسدالله راجع باین قسمت وحالا هم اگر پیشنهادی دارند پیشنهاد نمایند شاید کمیسیون هم بپذیرد راجع بقسمت دوم هم حاج شیخ اسدالله یک روزی در کمیسیون همین مطلب را بطور مفصل بیان فرمودند و چون ماه رمضان بود می خواستند روزشان تمام شود در آنجا هم جواب داده شد عرض کردیم مخارجیکه کمپانی کرده است و از تمام این مخارج این محصول پیدامی شود این محصول که دارای سه چشمه نیست که یک چشمه آن مخصوص بایران و دوتای دیگر آن مربوط بآمریکا باشد مخارج هم از نفتی که در ایران فروخته می شود کسر میشود و هم از قسمتی که در خارج از ایران می فروشد کسر میشود و دیگر کمپانی الزامی ندارد که بیاید یک اداره برای ایران و یک اداره برای اروپا و یکی برای آمریکا تشکیل دهد و مخارج را نسبت باین سه اداره مجزی معین کنند تا اینکه ما بگوئیم این قدر سرمایه مختص بایران است همین اندازه باید مستهلك شود و فلان قدر راجع بآمریکا و آمریکا است در صورتیکه اساساً یک سرمایه است و کمپانی یک مخارجی میکند و یک نفتی بیرون می آورد مثلاً سالی ده هزار تن نفت بیرون می آورد و از این مقدار یک نلش در ایران مصرف میشود و باقی در جاهای دیگر ما بطور میتوانیم این مخارج را قسمت کنیم به نفتی که در ایران یا سایر جاها مصرف میشود کمپانی بطور میتواند بفهمد چقدر نفت در ایران مصرف میرسد تا یک اندازه از سرمایه اش را برای ایران تخصیص بدهد و مخارجش را معلوم کند اما راجع بقسمت استهلاك که فرمودند بنده می خواهم عرض کنم ما ایرانیها خیلی عجله داریم و نفع عاجل را مقدم بر نفع آتی میدانیم و میخواهیم نفع ما را همین امروز ما بدهند در صورتیکه غافل هستیم که ایران مال ایرانیها و اولاد و اخلاف ما هم حق استفاده دارند اگر ما سرمایه را در مدت دو سال استهلاك کنیم آنوقت بعد از دو سال عایدات ما بیشتر خواهد شد بعلاوه مسأله دیگری هم در این قانون هست و آن این است که بعد از انقضای مدت امتیاز تمام کارخانجات وابسته و ماشین آلات متعلق بخواهد بود اگر سرمایه را در مدت کمی استهلاك کنند نفع عاجلی برای ما ندارد ولی از آن طرف اولادهای ما استفاده خواهند کرد بنابراین هیچ ضرری ندارد سرمایه در مدت ۸ سال مستهلك شود کمپانی زودتر سرمایه خود را بردارد آنوقت بعد از این مدت صد هشتاد برای کمپانی صد بیست ۲۰ برای ما خواهد بود با اینحال باز اگر میخواهید به کمیسیون برگردد پیشنهاد کنید

رئیس - پیشنهاد آقای دانش قرائت میشود

(شرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم این ماده برگردد

به کمیسیون و پس از تحقیق کاملتری بمجلس بیاید

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله هم همین مضمون را پیشنهاد کرده اند آقایانی که این پیشنهاد را تصویب می کنند قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد

(بعضی گفتند مذاکرات کافی است و بعضی گفتند کافی نیست)

رئیس - رای میگیریم بکفایت مذاکرات آقایانیکه مذاکرات را کافی می دانند قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - معلوم میشود کافی نیست آقای کلزونی

(اجازه)

آقای میرزا علی - نظر باینکه ماده ۱۶ خیلی مهم است و حالا وقت برای مذاکره آن نداریم خوب است بماند برای جلسه دیگر اما راجع بفرمایشاتی که آقای آقا سید یعقوب فرمودند که هر چه منافع برای اخلافمان بماند بهتر است بنده عرض میکنم اگر حقیقتاً این نظر را دارند خوب است اصلاً خود معدن را برای اخلاف بگذارند و آنها بیشتر میتوانند استفاده کنند چرا عقیده آن را تغییر میدهند از یک طرف ملاحظه اخلافیان را نمیفرمایند معدن باین مهمی را برایگان از دست میدهند از طرف دیگر میگویند اخلاف ما استفاده کنند دیگر اینکه فرمودند این کمپانی کمپانی اقتصادی است مسلم است هر کمپانی که تشکیل میشود برای تجارت و اقتصاد است و اگر برای اقتصاد نبود ما رعایت آنرا نمی کردیم همچنین فرمودند کمپانی در جاهای دیگر بیش از صد ده نفت منافع خواهد برد و ما او را ملزم کرده ایم که از ما صد ده منافع بگیرد بنده عرض میکنم چه ضرر دارد در صورتی که اصل محصول را از مملکت ما استخراج میکنند چه ضرر دارد از ما منفعت نبرده باشد و بهمان منافع لا تعد و لا تحصی قناعت کنند بنا بر این بنده در خصوص منفعت صد ده موافق نیستم برای اینکه صد ده از ما منفعت بگیرد و سرمایه اش را هم در مدت ۸ سال استهلاك کند و وقتی که اینطور شد مجبور است که نفت را گران بفروشد

آقایان میفرمایند ایرانیان مجبور نیستند که نفت را از این کمپانی بخرند کور بشوند از خارجه بیاورند مثل اینکه حالا هم همینطور است مثلاً نفت جنوب را قبل از اینکه به انگلیس امتیاز بدهیم امر صندوقی که ده من تبریز وزن داشت ۱۲ قران می فروختند و بعد از اینکه امتیاز آنرا بانگلیسها دادیم بصندوقی سه تومان و ۵ تومان هم رسید و اگر ما مجاز و آزاد بودیم که نفت را از خارجه وارد می کردیم البته برای ما از آنتر

تمام میشد تا اینکه از کمپانی جنوب بخریم ولی آنها سخت گرفته اند که هیچ کمپانی نمیتواند از خارجه نفت وارد کند و با کمپانی نفت جنوب رقابت نماید بنابراین این مردم مجبورند از او بخرند آنوقت آقایان میفرمایند مجبور نیستند از این کمپانی نفت بخرند ممکن است از خارجه نفت وارد کنند

آقایان مایک معدن در شمال داریم و یک معدن در جنوب با این حال بیائیم برای مصرف داخلی خودمان نفت از خارجه وارد کنیم این چه کاریست مگر این قانون را در میدان جنگ وضع میکنیم عجب مرافعه است آقای تدین فرمودند که اگر تجار از ما تومانی یکقران نفع بگیرند ما باید معنون باشیم بنده عرض میکنم هیچ این طور نیست اگر تاجر تومانی یک پول از تجارتش فایده ببرد آخر سال مستغنی میشود آقای آقا سید یعقوب فلسفه هائی فرمودند که صحیح است برای اینکه ایشان متخصص در همه چیز هستند لکن تجار گاهی صد نیم فایده میبرند گاهی تومانی صد دینار و گاهی حق العمل معمولی میگیرند که خودش مواد مخصوص دارد مثلاً در موقع صرافتی صد تومان یکقران الی دو ریال در موقع خرید و فروش چه در داخله و چه در خارجه صد تومان یک تومان الی دو تومان حق العمل دارد در هر صورت بنده عرض میکنم بنده در قسمت صد ده عرضی ندارم لکن در قسمتهای دیگر این ماده عرض دارم

اولاً چه علت دارد که ایرانی حق نداشته باشد از این کمپانی نفت بخرد و بخارجه حمل کند در صورتیکه تجار خارجه میتوانند از این کمپانی نفت بخرند و بخارجه حمل نمایند ولی تجار ایرانی حق نداشته باشند آنوقت آقایان میتوانند بفرمایند ممکنست قضایائی پیش آید که حمل نفت بخارجه صلاح نباشد بنده عرض میکنم در صورتیکه اینطور باشد دولت میتواند از آن جلوگیری کند

زندگی ما هم مثل زندگانی سایر دول روی کره است

بنده عرض میکنم ما هم امیدواریم تحت البعری طباره و چیز های دیگر هم داشته باشیم و از این مواد نفت احتیاجات خود را رفع کرده باشیم یکی از مواد نفت شمع است که خیلی محل احتیاج ماست و ما آنرا از خارجه میآوریم یکی دیگر صابون است

دیگر روغنی است که برای انجینها بکار میبرند از جمله گاز هائی است که به جهت طباره ها بکار برده میشود ما امیدواریم که بعد از این همه چیز داشته باشیم تا ما به مردم بخندیم نه خودمان بخودمان بنابراین این چند قسمت این ماده باید اصلاح شود یکی سود استهلاك سرمایه است در مدت ۸ سال

این بنظر من چیز غریبی است و اگر چه آقای آقا سید یعقوب راجع باین قسمت نطق مفصلی فرمودند لکن بنده کوچکتر از آن بودم که از فرمایشات آقای چیزی استدراک کنم و چیزی نفهمیدم در این ماده میگویند که سرمایه خود را از قرار صد دوازده نیم در مدت هشت سال استهلاك کند سرمایه عبارت از مجموع آن پولی است که این کمپانی برای این معدن مصرف میکند اعم از اینکه راجع بداخله یا بخارجه باشد یا چیز دیگر و اگر ما این ماده را به همین ترتیب تصویب کنیم آنوقت باید آقای آقا سید یعقوب را هم ببریم در آنجا که تفسیر کند که مراد از سرمایه آن مقدار مخارجی است که در ایران شده است خوب همین عبارت را در اینجا بنویسید چه کنایه دارد بنده که نباید همراه قانون بروم و مفسر آن باشم و اگر بکمپانی حق بدهیم که سرمایه خودش را در مدت هشت سال استهلاك نماید آنوقت کمپانی در مدت هشت سال سرمایه خود را بر میدارد و چهل و دو سال دیگر بدون سرمایه میباشد در هر صورت بنده باز هم عرض میکنم که خوبست این ماده برگردد بکمیسیون تا اصلاح شود و مجدداً بمجلس بیاید

وزیر فواید عامه - بنده هم نسبت باین ماده ایراداتی داشتم و در کمیسیون هم عرض کردم ولی ایرادات بنده رفع نشد و بعد لازم دانستم بانمایند سینکر صحبت نمایم و پس از آن دیگر موقع نشد که در کمیسیون حاضر شوم و توضیحات بنمایم بنابراین عقیده دارم که این ماده برگردد بکمیسیون و در آن امعان نظر شود

رئیس - بالفعل چند دقیقه تنفس داده میشود

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - بقیه دستور میماند برای روز شنبه و ضمناً ممکن است کمیسیون راجع بماده پانزده اگر اصلاحاتی دارد بنماید و پیشنهاداتی هم راجع باین ماده شده است فرستاده میشود بکمیسیون

(مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد رئیس مجلس - مؤتمن الملك)

جلسه ۲۷۸

صورت مشروح مجلس

یوم شنبه پنجم جوزا ۱۳۰۲

برابر نهم شوال ۱۳۴۱

(مجلس دو ساعت قبل از ظهر

بریاست آقای مؤتمن الملك

تشکیل گردید)

(صورت مجلس یوم ۵ شنبه سوم

جوزا را آقای امیر ناصر

قرائت نمودند)

رئیس - آقای آقا میرزا علی

(اجازه)

آقای میرزا علی کازرونی - راجع به استهلاك سرمایه از قرار صد دوازده و نیم در سال و سود صد و هفت هم مخالف بودم اشاره بان نشده است.

رئیس - اصلاح میشود. دیگر ایرادی نیست؟

(گفته شد خیر)

رئیس - البته آقایان نمایندگان از فوت همکار محترم ما آقای حاج میرزا علی محمد دولت آبادی مطلع هستند و البته تمام آقایان مثل بنده در تحت اثر این واقعه مؤلمه خیلی متأثر و متاثر هستند؛ (بعضی از نمایندگان -)

(صحیح است)

مرحوم حاج میرزا علی محمد دولت آبادی هم از حیث صفات شخصی و هم از حیث صفات سیاسی آدم کم نظیری بود (جمعی از نمایندگان -)

(صحیح است)

شخصاً آدمی بود صمیمی و با وجود اینکه صاحب عقل متینی بود دارای حسیات شیده و محکمی هم بود.

(صحیح است)

حب و بغض شخصی را نمیتوانست از حب و بغض سیاسی تفکیک نماید البته اختلافات مسلکی در مرادفات شخصی ایشان خللی وارد نمیاورد.

(جمعی از نمایندگان - صحیح است)

از حیث سیاست و علاقه مندی بامور مملکت هم بنده هر چه نسبت بآن مرحوم عرض کنم توضیح واضحات و قلیلی از کثیر خواهد بود چون دخالت ایشان در امور مملکت و خدماتی که کرده اند امر جدیدی نبود و از سنوات اخیر شروع نشده بود که بنده بوجه اختصار بتوانم بیان نمایم هستند در این مجلس اشخاصی که در خدمات این مملکت یا ایشان شریک بودند و اطلاعاتشان از بنده کاملتر و بهتر است همینقدر و بطور اختصار میتوانم عرض کنم که آن مرحوم آدمی بود با عزم و منافع مملکتی را بر منافع شخصی ترجیح میداد در موارد مهمه دیده شد که از مجاهدت و فداکاری مضایقه نمی کرد.

(جمعی از نمایندگان -)

(صحیح است)

پس ما حق داریم خیلی متأسف و متالم باشیم برای اینکه از یک طرف يك ناطق صمیمی خوش روئی و از يك طرف يك شخص با عزمی که علاقه مفرطی بامور مملکت داشت از میان مارفت از خداوند متعال مسئلت میکنیم که نظایر اشخاص علاقه مند بامور مملکت را زیاد نماید و آن مرحوم را بحکمت الطاف پرورد گاری در جوار رحمت خود قرار دهد.

(جمعی از نمایندگان - انشاء الله)

به پاس خدمات ایشان و مقام سوگواری بنده از مجلس تقاضا میکنم که این جلسه را ختم کنند.

(گفته شد صحیح است)
(در این موقع جلسه ختم گردید)
رئیس مجلس مؤتمن الملک

جلسه ۲۷۹

صورت مشروح مجلس

یوم چهارشنبه ۹ جوزا

۱۳۰۲ مطابق ۱۳

شوال ۱۳۴۱

(مجلس یک ساعت و نیم قبل از ظهر بر ریاست آقای مدرس نایب

رئیس تشکیل گردید)

صورت جلسه یوم شنبه ۵ جوزا

را آقای منتصر الملک

قرائت نمودند)

نایب رئیس - در صورت جلسه ایرادی

نیست؟ آقای تدین

(اجازه)

تدین - بنده بعد از تصویب صورت

جلسه عرضی دارم

نایب رئیس - آقای کازرونی

(اجازه)

آقای میرزا علی کازرونی - بنده

هم بعد از تصویب صورت جلسه عرضی دارم

نایب رئیس - آقای گروسی

(اجازه)

آقای شیخ محمد حسن گروسی

بنده هم بعد از تصویب صورت جلسه

عرضی دارم.

نایب رئیس - آقای نجات

(اجازه)

نجات - بنده در دستور عرضی

دارم.

نایب رئیس - پس در صورت جلسه

مخالفی نیست؟

صورت جلسه تصویب شد.

آقای تدین

(اجازه)

تدین - مطابق اطلاعات و مدارکی

که در دست هست به عقیده بنده يك خلاف

قانونی واقع شده است که شاید آقایان

هم تصدیق بکنند و آن عبارت است از

اینکه امتیاز استخراج کلیه اشیاء عتیقه

ایران در مدت ده سال به یکی از وزراء داده

شده است.

بنده اولاً نمیخواهم وارد در قضایای

خصوصی شوم و همه

آقایان میدانند که هیچوقت از نزاکت خارج

نمیشوم.

در تحت ماده ۱۰ تصویب نامه صادر

شده است و نظر باینکه ممکن است

بعضی از تجار غیر تجار کول خورده بآن

تصویب نامه اثر بدهند اینست که منبای تذکر

عرض میکنم؛

مطابق قانون اساسی امتیاز نامه در

صورتی رسمیت دارد که بتصویب مجلس

شورای ملی برسد و این امتیاز نامه علاوه

بر اینکه غیر مشروع است يك موادی را

دارا است که اگر بموقع عمل گذارده شود

حتماً تولید يك ظلم های فاحشی و يك هرج و مرج هائی خواهد کرد.

مثلاً اجازه داده میشود که مطلقاً اراضی اربابی و خالصه به محض این که صاحب امتیاز تقاضا کند از طرف وزارت معارف اجازه صادر خواهد شد که برود در آنجا مشغول حفر زمین مردم شود.

بنده چون نمیخواهم عجلتاً در این موضوع بیش از این وارد شوم همینقدر برای تذکر خاطر آقایان و برای اینکه مردم بیچاره کول نخورند و برای اینکه دولت و ملت مسبوق باشند عرض میکنم.

اولاً هیچکس حق تصرف در ملک بدون اجازه صاحب ملک ندارد.

ثانیاً این امتیاز نامه که برای مدت ده سال داده شده است بکلی غیر مشروع است.

(صحیح است)

نجات - اسم گیرنده امتیاز را نبردید.

تدین - چه کار دارم.

نایب رئیس - آقای کازرونی

(اجازه)

آقای میرزا علی کازرونی - عرض

بنده راجع به کاپوتاز قران و آزادی

رویه است.

يك قسمت عمده تجارت مان بکلی از

بین رفته و همه روزه تلگراف میکنند که

ما مجبوریم تجارت خود مان را ترک کنیم و

علاوه بر آن برای تحصیل ارزاق خود مان هم

دسترس نداریم.

این مسئله را مکرر بنده در مجلس

تذکر داده ام از طرف مقام محترم ریاست

هم امر شد که اعضاء کمیسیون فوائد عامه را

زودتر انتخاب کنند و لایحه که از طرف

دولت در این موضوع پیشنهاد شده است

تحت مذاقه گذارده شده و زودتر راپرتش

تقدیم مجلس شود ولی بطوریکه بنده اطلاع

دارم تاکنون اعضاء کمیسیون فوائد عامه

انتخاب نشده اند و بنده میترسم این مسئله

همینطور بامروز و فردا بگذرد و یکمده

مردم بحال بدبینی باقی بمانند این است که

بنده تقاضا میکنم تذکر داده شود که اگر

کمیسیون فوائد عامه کسری دارد زودتر

انتخاب شوند که باین مسئله خاتمه داده

شود.

نایب رئیس - تقاضا میکنم آقایان در

موقع تنفس کسری اعضاء کمیسیون را

انتخاب کنند.

آقای گروسی

(اجازه)

آقای شیخ محمد گروسی - اعتراض

قانونی نسبت بدولت در موقعی است که دولت

طرف اعتماد و اکثریت مجلس باشد و بدیعی

است اینطور قضایا که رخ میدهد باید در

مجلس اظهار و بلکه در مقام استبضاح هم

برایند.

ولی بنده در اصل قضیه اعتراض دارم.

از قرار تحقیق اکثریت نمایندگان حاضر در مرکز عدم اعتماد خودشان را نسبت بدولت حاضره کتباً اظهار و امضاء نموده تقدیم مقام محترم ریاست کرده اند و مطابق ماده ۶۷ قانون اساسی این دولت منحل است...

(همه نمایندگان -)

جمعی گفتند صحیح است

(جمعی میگفتند صحیح نیست)

نایب رئیس - آقای نجات

(اجازه)

نجات - راپرتی از طرف کمیسیون

محاسبات مجلس راجع بتکمیل و توسعه مطبوعه

مجلس تقدیم شده است.

چون فوق العاده با اهمیت است و باید

تصویب شود دارای منافع زیادی است

تقاضا میکنم جز عمده دستور باشد

نایب رئیس - تأمل کنید آقای

معمد الملک بیایند به بینیم راپرتش حاضر

است یا خیر

نجات - بلی راپرتش حاضر است و همه

آقایان دارند.

نایب رئیس - آقای آقا سید

یعقوب.

(اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده آقایان

نمایندگان دوره چهارم را در این آخر

مجلس دعوت میکنم بحفظ قانون اساسی

مطابق همان قانونی که قسم خورده ایم و

ملت در تحت همان قانون مامختار مطلق

نیستیم و در تحت يك اصول و يك مواد و

قوانینی ما آمده ایم

در اینجا که سعادت ملت و مملکت را

تأمین کنیم تمام ما تصدیق داریم که افعال

مایشاء و مختار و مطلق نیستیم و در تحت قانونی

انتخاب شده ایم

بعد از قران آنچیزی که برای مامقدس

است قانون است که باید آنرا محترم و

محفوظ بداریم تا آنکه بتوانیم در تحت تأثیر

آن قانون سعادت مملکت را بدست آورده و

آئینه مملکت را تأمین نماییم

قانون بنده را مقید و زنجیر کرده است

و باید اختیارات من در تحت قانون و مطابق

قانون باشد

نمایند محترم گروس فرمایشی فرمودند

و بعضی از آقایان هم مخالفت فرمودند و

گفتند صحیح نیست البته آقایان تصدیق می

فرمایند هر نزاع و اختلافی يك محکمه دارد

که آن محکمه باید اختلاف را مرتفع کند

بنده که یکی اشخاصی هستم که از ابتداء

گفته ام باین دولت اعتماد ندارم با جمعی دیگر

از رفقا شرحی بمقام محترم ریاست عرض کردیم

که ما نسبت باین دولت اعتماد نداریم حالا

آقایان موافقین دولت میگویند شما اکثریت

ندارید و اکثریت با ما است البته خود آقایان